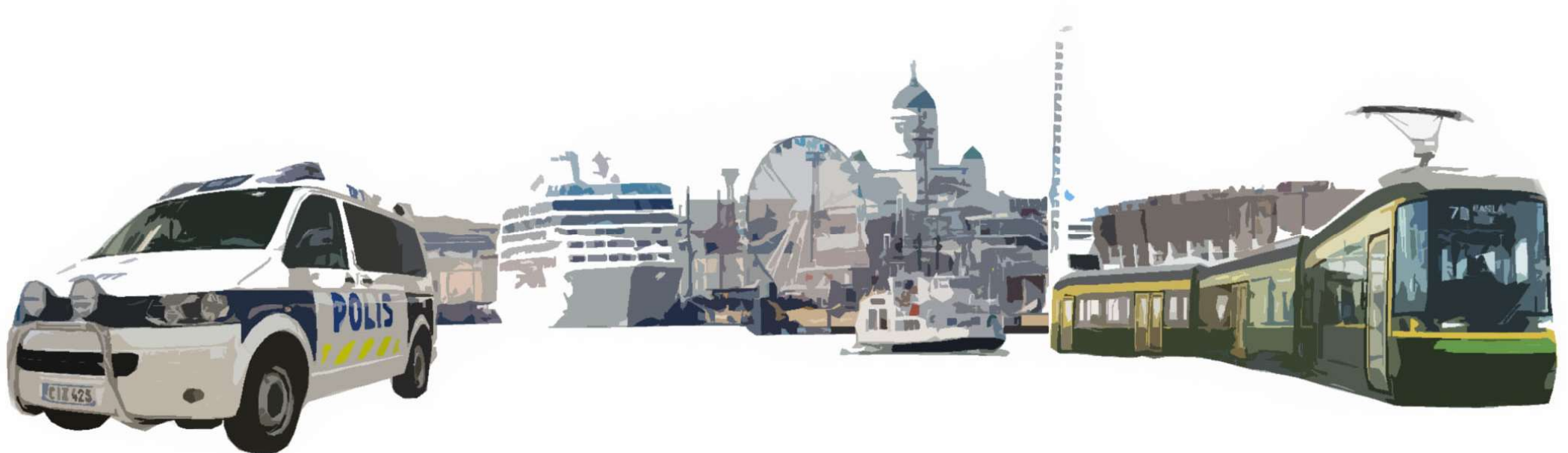

Ulkomaisen työvoiman hyväksikäyttö

Poliisin rikostorjunta ja havainnot

Ihmiskaupparikosten tutkintaryhmät

- Valtakunnallinen ihmiskaupparikostutkinta on sijoitettu Helsingin poliisilaitokselle ja toimii kolmessa ryhmässä
  - Paljastava ihmiskauppatutkinta
  - Valtakunnallinen ihmiskauppatutkinta
  - Paikallinen ihmiskauppatutkinta (Helsinki)
  - Vahvuus 28 htv
- Keskusrikospoliisissa 3 henkilö tiedustelu ja analyysitehtävissä
- Kansallinen asiantuntijaverkosto
  - 3 jäsentä jokaisesta poliisilaitoksesta

Ihmiskauppa poliisin näkökulmasta

- Ihmiskaupasta puhuttaessa tarkoitetaan ilmiötä yleisesti, ei vain yksittäistä rikosnimikettä
- Ihmiskauppaa esiintyy pääasiassa työperäisenä ja seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvänä
  - Muita muotoja on tunnistettu, mutta vain yksittäisiä tapauksia eikä oikeuskäytäntöä juuri ole
- Seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvän päämuodot
  - Itä-Euroopasta tuleva internet-välitteinen prostituutio ja hyväksikäyttö
  - Hierontalaitos-prostituutio
  - Katu- ja ravintolaprostituutio (laskusssa)

Työperäinen hyväksikäyttö rikoksena

- Rikosnimikkeet
  - **Ihmiskauppa**
  - Kiskonta
  - **Kiskonnantapainen työsyryntä**
  - Työsyryntä
- Tutkittavat jutut aloittain
  - Siivousala 30 %
  - Rakennusala 20 %
  - Ravintolat 20 %
  - Maatalous- ja kausityö 20 %
  - Muut 10 % (kampaamot, kauneudenhoito, hieronta)

Työperäinen hyväksikäyttö Suomessa

- Tyypitapaukset koskevat palkatonta työtä, ylityötä ilman korvauksia ja puuttuvia vuosilomia
- Keinot liittyvät erityisesti taloudellisesti turvattomaan tilaan
  - Oleskeluluvalla kiristäminen
  - Työsuhteen päättymisellä uhkailu
  - Asuttaminen
  - Viranomaisilla uhkailu
- Esihenkilöaseman hyväksikäyttö
  - Työtehtävien tai ylitöiden jakautuminen
  - Muu valtaanotto
- Rekrytoinnissa tapahtuva hyväksikäyttö

Kynnysraha

- Kynnysrahalla tarkoitetaan vastikkeetonta tai vastikkeeseen nähden merkittävän epäsuhtaista maksua, jolla pyritään saamaan työpaikka ja oleskelulupa
  - Ei sisällä tai ylittää normaalit lentolippu ym. kulut
- Hyväksikäyttäjät usein yrittäjiä tai työnjohtoa
  - Oman lähtömaan kansalaisten hyväksikäyttöä merkittävää
- Kaikki kehitysmaista Suomeen työllistyvät maksavat Suomeen pääsystä kynnysrahaa
  - Vaihteluväli 2.000 – 25.000 euroa henkilöä kohden
- Rahat maksetaan osin lähtömaassa, pääosa summasta velkaa jota maksetaan kuukausittain takaisin
  - Perheen omaisuus lähtömaassa panttina

Ihmiskaupan indikaattoreita

- Poikkeava rahaliikenne tileillä
  - Palkan nosto käteiseksi maksupäivänä, yleensä suoraan painikkeen takana olevilla maksimi summilla
  - Rahansiirrot työntekijältä työnantajalle
  - Suuret ulkomaansiirrot
  - Siirtotyöläiset lähettävät rahaa myös aidosti sukulaisilleen
- Rahaliikenteen puuttuminen tileiltä
  - Ei päivittäisostoksia tai muita elinkuluja
  - Ei haltijan normaaleihin velvoitteisiin liittyviä maksuja
  - Korkeita rahakertymiä jotka tyhjennetään kerralla
- Seksikaupan kohteiden osalta yleistä nopeasti vaihtuvat majoituspaikkojen kulut

Kevytyrittäjyyden hyväksikäyttö

- Erityisesti siivous- ja rakennusalalla havaittu työntekijöiden siirtämistä kevytyrittäjiksi
  - Ei tietoa tai puutteelliset tiedot oikeuksista ja velvollisuuksista
  - Tosiasiallinen asema edelleen työntekijä
- Tavoitteena siirtää kuluriskiä työntekijöille
  - Ei mahdollisuutta kieltäytyä kohteista
  - Kohteet kilpailutetaan mahdottomiksi toteuttaa
  - Palkaton työ jää kevytyrittäjän tappioksi
- Palkkoja kierrätetään kevytyrittäjien kautta
  - Palkkaa palautuu työnantajalle tai jaetaan työntekijöiden kesken
  - Palkkakertymän hajauttaminen (verot, tuet ym.)

Erityisiä ilmenemismuotoja

- Epäselvät rahasiirrot perheen ulkopuolelle
  - Toistuvat ”lahja” tai ”laina” viestillä olevat siirrot samalla henkilölle – epäily kynnyksrahasta
- Työntekijän epätyypillinen velkaantuminen
  - Lainoja jotka eivät kohdistu työntekijän omaisuuteen
  - Ns. pikavipit
- Kohtaanto ongelmat palkan ja aseman välissä
  - Toimitusjohtajan palkka jää siivoojan tasolle
    - Indikoi bulvaani-asemaa ja valeoikeustoimia
  - Rakennustyöntekijä tienaa 6 – 10.000 euroa kuukaudessa
    - Rahanpesuepäily vai ihmiskaupan uhri?

Ideaaliuhreja ei ole olemassa

- Irti ”Patteriin kahlittu” mielikuvasta
  - Vaikuttaa tunnistamiseen
  - Vaikuttaa tuomitsemiseen
- Ketään ei rekrytoida uhriksi
  - Uhrin myötävaikutuksen ymmärtäminen
  - Ihmiskauppa ei ole pistemäinen rikos ja olosuhde voi muuttua parituksesta tai laillisesta työstä ihmiskauppaan
- Ihmiskaupan uhrit ovat hädänalaisessa asemassa ja yrittävät selviytyä
  - Uhrin toiminta tulee mieltää myös tämän kautta
  - Urin ja viranomaisen motivaatiot ovat erilaiset

Kiitos

Pekka Hätönen